

ΘΕΜΑ 17718

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ VI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) In eā civitāte, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα. Μονάδες 20

B1. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες: Μονάδες 10

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	Σ/Λ
1. Η σχέση του Ρωμαίου λογοτέχνη με τα ελληνικά πρότυπα βασίζεται στην πρόσληψη («imitatio») και στον ανταγωνισμό («aemulatio»).	Σωστό.
2. Ο Ιούλιος Καίσαρ είναι ο καλλιτέχνης της απομνημονευματικής γραφής σε δύσκολη και δυσνόητη γλώσσα..	Λάθος. Ο Ιούλιος Καίσαρ είναι ο καλλιτέχνης του είδους των απομνημονευμά-των: στρατιωτικές αναμνήσεις διατυπωμένες σε καθαρά και λιτά Λατινικά, σε ύφος που ανακαλεί τον Ξενοφώντα.
3. Οι Επωδοί και οι Ωδές είναι σπουδαία λυρικά έργα του Οβιδίου.	Λάθος. Οι Επωδοί και οι Ωδές είναι σπουδαία λυρικά έργα του Ορατίου.
4. Αύγουστος και ο Μαικήνας υποστηρίζουν οικονομικά και συσπειρώνουν σε λογοτεχνικούς κύκλους κορυφαία ταλέντα (θεσμός της «πατρωνείας»)..	Σωστό
5. Ο Σαλλούστιος είναι γνωστός για το έργο του Η συνωμοσία του Κατιλίνα.	Σωστό.

B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τις λέξεις της στήλης Β' που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 λέξεις από τη στήλη Α' περισσεύουν) Μονάδες 10

A'	B'
minima	μινιατούρα
domi	πειρατεία
parci	ανεμόπτερο
bello	αδόμητος
pericula	μπουνάτσα
sapientiam	
boni	
animus	

B.3. Να συμπληρώσετε τις περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής που ακολουθούν με την επιλογή της κατάλληλης στερεότυπης λατινικής φράσης από αυτές που σας δίνονται παρακάτω: **primum vivere, deinde philosophari, o tempora, o mores!, lapsus linguae, modus vivendi, persona grata.** Μονάδες 10

1. Στη βιασύνη του να ολοκληρώσει την εισήγησή του σε σύντομο χρόνο δεν απέφυγε να κάνει _____.
2. Είναι ιδιόρρυθμος άνθρωπος και το _____ δεν είναι αποδεκτό από όλους.
3. Ο ευτελισμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η έλλειψη σεβασμού της ιδιωτικότητας στις μέρες μας είναι το κυρίαρχο θέμα. _____
4. Ο συγγραφέας Ο.Π., που κατέφυγε στη χώρα ζητώντας πολιτικό άσυλο, θεωρήθηκε _____.
5. Είναι αναγκαίο να βρεις δουλειά για τον βιοπορισμό σου, _____.

B.4. Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. (μονάδες 15)

1. civitate: η γενική πληθυντικού	
2. fons: η γενική πληθυντικού	
3. nostra: η αιτιατική ενικού στο θηλυκό γένος	
4. corpora: η αφαιρετική πληθυντικού	
5. mente: η κλητική ενικού	
6. ministri: η δοτική του ίδιου αριθμού	
7. iudices: η ονομαστική ενικού	
8. continent: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού παρατατικού.	
9. servant: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού παρατατικού.	
10. stat: το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού ενεστώτα και παρατατικού.	
11. possumus: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα και παρατατικού.	

B.5.α) «Delecti consultābant patriae.»: να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους στις λέξεις της περιόδου που σας δίνεται στον άλλο αριθμό. (μονάδες 6)

B.5.β). Να σημειώσετε X στο σωστό ή το λάθος επιβεβαιώνοντας ή απορρίπτοντας το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων με βάση και τη συντακτική λειτουργία τους στο κείμενο β: (μονάδες 9)

a. Ο τύπος <i>virī</i> είναι γενική ενικού	
b. Ο τύπος <i>fundamentum</i> είναι ονομαστική ενικού	
c. Ο τύπος <i>legibus</i> είναι δοτική ενικού	
d. Η γενική ενικού του <i>corpora</i> είναι <i>corporae</i>	
e. Η αιτιατική πληθυντικού του <i>magistri</i> είναι <i>magistras</i>	
f. Ο τύπος <i>ea</i> είναι ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους	
g. Η γενική πληθυντικού του τύπου <i>leges</i> είναι <i>legium</i>	
h. Η γενική πληθυντικού του τύπου <i>mens</i> είναι <i>mentium</i>	
i. Ο τύπος <i>liberi</i> είναι γενική ενικού	

Μονάδες 30

B.5.β). Να σημειώσετε X στο σωστό ή το λάθος επιβεβαιώνοντας ή απορρίπτοντας το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων με βάση και τη συντακτική λειτουργία τους στο κείμενο β: (μονάδες 9)

a. Ο τύπος <i>virī</i> είναι γενική ενικού	
b. Ο τύπος <i>fundamentum</i> είναι ονομαστική ενικού	
c. Ο τύπος <i>legibus</i> είναι δοτική ενικού	
d. Η γενική ενικού του <i>corpora</i> είναι <i>corporae</i>	
e. Η αιτιατική πληθυντικού του <i>magistri</i> είναι <i>magistras</i>	
f. Ο τύπος <i>ea</i> είναι ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους	
g. Η γενική πληθυντικού του τύπου <i>leges</i> είναι <i>legium</i>	
h. Η γενική πληθυντικού του τύπου <i>mens</i> είναι <i>mentium</i>	
i. Ο τύπος <i>liberi</i> είναι γενική ενικού	

B.6.α) Να εντοπίσετε το ρήμα και να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπόλοιπους όρους στην παρακάτω περίοδο λόγου:

[...] *boni viri libenter leges servant.* (μονάδες 10)

	Είναι το ρήμα της πρότασης
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....

B.6.β) *Apud antiquos Rōmānos concordia maxima:* Στην παραπάνω περίοδο λόγου, αφού εντοπίσετε τον δεύτερο στη σειρά επιθετικό προσδιορισμό και τον όρο τον οποίο προσδιορίζει (4 μονάδες), στη συνέχεια να τον αντικαταστήσετε με δευτερεύουσα αναφορική πρόταση (6 μονάδες). (μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Στους αρχαίους Ρωμαίους υπήρχε πάρα πολύ μεγάλη ομόνοια αλλά ελάχιστη πλεονεξία. Οι Ρωμαίοι στη λατρεία των θεών ήταν μεγαλόπρεποι / γενναιόδωροι αλλά στο σπίτι / στην ιδιωτική ζωή ήταν οικονομικοί / φειδωλοί. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους ως προς τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα. Στο πόλεμο απωθούσαν / απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη και ετοίμαζαν / αποκτούσαν φιλίες / συμμαχίες με ευεργεσίες. Διαλεγμένοι / Εκλεγμένοι (οι Συγκλητικοί) φρόντιζαν για την πατρίδα· σε αυτούς το σώμα ήταν (αυτοί είχαν το σώμα) αδύναμο από τα χρόνια / έτη αλλά το πνεύμα (ήταν) δυνατό / ρωμαλέο εξαιτίας της σοφίας / φρόνησης.

β) Σε αυτήν την πολιτεία, την οποία οι νόμοι συγκρατούν / στεριώνουν, καλοί άνδρες υπηρετούν τους νόμους πρόθυμα. Γιατί ο νόμος είναι θεμέλιο της ελευθερίας, πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους / το πνεύμα και η ψυχή και η σκέψη και η άποψη / κρίση / θέση της πολιτείας βρίσκονται / είναι τοποθετημένα στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς νου, έτσι και η πολιτεία χωρίς νόμο δεν στέκεται / υπάρχει.

B.1.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	Σ/Λ
6. Η σχέση του Ρωμαίου λογοτέχνη με τα ελληνικά πρότυπα βασίζεται στην πρόσληψη («imitatio») και στον ανταγωνισμό («aemulatio»).	Σωστό.
7. Ο Ιούλιος Καίσαρ είναι ο καλλιτέχνης της απομνημονευματικής γραφής σε δύσκολη και δυσνόητη γλώσσα..	Λάθος. Ο Ιούλιος Καίσαρ είναι ο καλλιτέχνης του είδους των απομνημονευμά-των: στρατιωτικές αναμνήσεις διατυπωμένες σε καθαρά και λιτά Λατινικά, σε ύ-φος που ανακαλεί τον Ξενοφώντα.
8. Οι Επωδοί και οι Ωδές είναι σπουδαία λυρικά έργα του Οβιδίου.	Λάθος. Οι Επωδοί και οι Ωδές είναι σπουδαία λυρικά έργα του Ορατίου.
9. Αύγουστος και ο Μαικήνας υποστηρίζουν οικονομικά και συσπειρώνουν σε λογοτεχνικούς κύκλους κορυφαία ταλέντα (θεσμός της «πατρωνείας»)..	Σωστό
10. Ο Σαλλούστιος είναι γνωστός για το έργο του Η συνωμοσία του Κατιλίνα.	Σωστό.

B. 2.

A' B'

minima μινιατούρα

domi αδόμητος

pericula πειρατεία

boni μπουνάτσα

animus ανεμόπτερο

B.3.

1. Στη βιασύνη του να ολοκληρώσει την εισήγησή του σε σύντομο χρόνο δεν απέφυγε να κάνει lapsus linguae .
2. Είναι ιδιόρρυθμος άνθρωπος και το modus vivendi δεν είναι αποδεκτό από όλους.
3. Ο ευτελισμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και η έλλειψη σεβασμού της ιδιωτικότητας στις μέρες μας είναι το κυρίαρχο θέμα. o tempora, o mores!
4. Ο συγγραφέας Ο.Π., που κατέφυγε στη χώρα ζητώντας πολιτικό άσυλο, θεωρήθηκε persona grata .
5. Είναι αναγκαίο να βρεις δουλειά για τον βιοπορισμό σου, primum vivere, deinde philosophari .

B.4. Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. (μονάδες 15)

1. civitate: η γενική πληθυντικού	civitat(i)um
2. fons: η γενική πληθυντικού	fontium
3. nostra: η αιτιατική ενικού στο θηλυκό γένος	nostram
4. corpora: η αφαιρετική πληθυντικού	corporibus
5. mente: η κλητική ενικού	mens
6. ministri: η δοτική του ίδιου αριθμού	ministro
7. iudices: η ονομαστική ενικού	iudex
8. continent: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού παρατατικού.	continebant
9. servant: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού παρατατικού.	servabas
10. stat: το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού ενεστώτα και παρατατικού.	sto, stabam,
11. possumus: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα και παρατατικού.	potestis, poteratis

B.5.α) «Delecti consultabant patriae.»: να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους στις λέξεις της περιόδου που σας δίνεται στον άλλο αριθμό. (μονάδες 6)

Delectus consultabat patriis.

B.5.β). Να σημειώσετε X στο σωστό ή το λάθος επιβεβαιώνοντας ή απορρίπτοντας το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων με βάση και τη συντακτική λειτουργία τους στο κείμενο β: (μονάδες 9)

a. Ο τύπος viri είναι γενική ενικού	Λ
-------------------------------------	---

b. Ο τύπος fundamentum είναι ονομαστική ενικού	Σ
c. Ο τύπος legibus είναι δοτική ενικού	Λ
d. Η γενική ενικού του corpora είναι corporae	Λ
e. Η αιτιατική πληθυντικού του magistrī είναι magistras	Λ
f. Ο τύπος ea είναι ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους	Λ
g. Η γενική πληθυντικού του τύπου leges είναι legium	Λ
h. Η γενική πληθυντικού του τύπου mens είναι mentium	Σ
i. Ο τύπος liberī είναι γενική ενικού	Λ

Μονάδες 30

B.6.α) [...] boni viri libenter leges servant.

servant Είναι το ρήμα της πρότασης

viri Είναι το υποκείμενο του ρήματος **servant**

boni Είναι επιθετικός προσδιορισμός στο υποκείμενο του ρήματος **viri**

libenter Είναι επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα **servant**

leges Είναι αντικείμενο στο ρήμα **servant**

B.6.β) Apud antiquos Rōmānos concordia maxima...

Ο όρος **maxima** λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στον όρο **concordia**

Αναλύεται ως εξής:

...**concordia**, quae **maxima** erat

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΙΑΛ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-arxiki-selida>)».

Οι υπόλοιπες ασκήσεις συμπληρώθηκαν από ασκήσεις του ιστοτοπού [study4exams](http://www.study4exams.gr/latin/index.php)
<http://www.study4exams.gr/latin/index.php>